

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Vengrijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/16)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Vengrija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Vengrijos ataskaita. Joje įvertinta Vengrijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽²⁾, veiksmai, kurių Vengrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Vengrijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2018 m. balandžio 30 d. Vengrija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽³⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotūsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

⁽¹⁾ OLL 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.⁽³⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (5) šiuo metu Vengrijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato nominalaus deficito pablogėjimą nuo 2,0 % BVP 2017 m. iki 2,4 % BVP 2018 m., o toliau – laipsnišką jo gerėjimą iki 0,5 % BVP iki 2022 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 1,5 % BVP struktūrinį deficitą – planuojama pasiekti iki 2020 m. Remiantis perskaičiuotu struktūriniu balansu ⁽¹⁾, vidutinės trukmės biudžeto tikslas būtų pasiektas iki 2022 m. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP palaipsniui mažės ir sieks šiek tiek mažiau nei 60 % iki 2022 m. pabaigos. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra palankus, o tai kelia didelį pavojų, kad nebus pasiekta deficito tikslų;
- (6) 2018 m. konvergencijos programoje nurodyta, kad su saugumu susijusių priemonių poveikis biudžetui 2017 m. yra didelis, ir pateikta šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio tinkamų įrodymų. Komisijos nuomone, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos su saugumu susijusioms priemonėms 2017 m. siekė 0,17 % BVP. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad terorizmo grėsmės mastas yra neįprastas įvykis, jo poveikis Vengrijos viešiesiems finansams yra didelis, o tvarumas nebūtų pažeistas leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Todėl 2017 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo buvo sumažintas siekiant atsižvelgti į tas papildomas išlaidas;
- (7) 2016 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Vengrijai 2017 m. užtikrinti 0,6 % BVP metinį fiskalinį koregavimą, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, nebent vidutinės trukmės biudžeto tikslas būtų pasiektas mažesnėmis pastangomis. Remiantis 2017 m. rezultatų duomenimis nustatyta, kad Vengrija labai nukrypo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Remdamasi SESV 121 straipsnio 4 dalimi ir Reglamento (EB) Nr. 1466/97 10 straipsnio 2 dalimi, 2018 m. gegužės 23 d. Komisija pateikė išpėjimą Vengrijai, kad 2017 m. pastebėtas didelis nukrypimas nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. 2018 m. birželio 22 d. Taryba priėmė tolesnę rekomendaciją ⁽²⁾, kurioje patvirtinama, kad Vengrijai reikia imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas ⁽³⁾ neviršytų 2,8 %, o tai atitiktų 1 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad nuo rekomenduojamo dydžio bus nukrypta;
- (8) 2019 m., atsižvelgiant į 60 % BVP viršijantį Vengrijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį ir prognozuojamą 2,3 % gamybos apimties atotrūkį, grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas turėtų neviršyti 3,9 %, o tai atitinka 0,75 % BVP struktūrinį koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo paktą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2019 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Apskritai Taryba laikosi nuomonės, kad, siekiant laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų ir atsižvelgiant į smarkiai pablogėjusią fiskalinę perspektyvą, remiantis 2018 m. birželio 22 d. Vengrijai pateikta rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo, nuo 2018 m. reikės imtis svarbių papildomų priemonių;
- (9) bendras užimtumo lygis labai išaugo, o dėl palankios ekonominės tendencijos atsirado galimybė visų pirma bedarbius sugrąžinti į darbo rinką. Vyrų ir moterų užimtumo skirtumas yra didelis, ypač 25–39 metų amžiaus grupėje; šį skirtumą iš dalies galima paaiškinti ribota kokybiškos vaikų priežiūros paslaugų pasiūla. Jaunesnių nei trejų metų vaikų, lankančių vaikų priežiūros įstaigas, rodiklis gerokai atsilieka nuo Barselonos tikslo ir Sąjungos vidurkio. Nors viešųjų darbų sistema toliau lieka pagrindinė aktyvios darbo rinkos politikos priemonė, iš smarkiai sumažėjusio šios sistemos dalyvių skaičiaus galima spręsti, kad vyksta teigiami pokyčiai. Tačiau ši sistema vis dar nepakankamai tikslinė, o jos veiksmingumas reintegrojuojant dalyvius į atvirą darbo rinką tebėra ribotas, vertinant pagal padėtį darbo rinkoje. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, labiau orientuotos į kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, nėra pakankamai išplėtotos;
- (10) asmenų, kuriems kyla skurdo ar socialinės atskirties rizika, dalis 2016 m. sumažėjo iki 26,3 %, tačiau tebeviršija Sąjungos vidurkį. Vaikams apskritai gresia didesnis skurdo pavojus nei kitoms amžiaus grupėms priklausantiems asmenims. Minimalias pajamas užtikrinančių išmokų dydis vienam namų ūkiui yra žemesnis už 50 % skurdo

⁽¹⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinąsias priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁽²⁾ 2018 m. birželio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo Vengrijoje (OL C 223, 2018 6 27, p. 1).

⁽³⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

ribos, taigi yra vienas mažiausių ES. Nedarbo išmokų adekvatumas yra labai menkas: maksimali išmokų trukmė (3 mėnesiai) yra viena trumpiausių ES ir sudaro tik apie ketvirtadalį laiko, kurio darbo ieškantiems asmenims vidutiniškai reikia darbui susirasti. Be to, išmokų mokėjimo lygis yra tarp mažiausių ES;

- (11) Vengrijos socialinio dialogo struktūros ir procesai tebėra nepakankamai išplėtoti ir nesudaro sąlygų socialiniams partneriams prasmingai dalyvauti politikos formavimo ir įgyvendinimo procese. Nepakankamas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ir ribotas skaidrumas turi įtakos politikos formavimo faktinių duomenų bazei ir kokybei, kelia netikrumą investuotojams ir lėtina konvergenciją;
- (12) buvo įgyvendinta priemonių mokesčių sistemai pagerinti, tačiau kai kurių problemų liko. Darbo jėgos mokesčių pleištas, nors ir mažėja (ypač tam tikroms mažas pajamas gaunančių asmenų grupėms), tebėra didelis, palyginti su kitomis Sąjungos valstybėmis narėmis. Kaip vieną iš tebesančių trūkumų galima įvardyti bendrą mokesčių sistemos sudėtingumą ir toliau tebetaikomus iškraipomąjį poveikį darančius konkreitiems sektoriams skirtus mokesčius. Siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, sąžiningai elgtis su mokesčių mokėtojais ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu imtis priemonių kovoti su mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Vengrijoje fiksuojami palyginti dideli per specialiosios paskirties įmones įvežamo ir išvežamo kapitalo srantai, kurie nesusiję su realiąja ekonomika. Kadangi Vengrijoje įsikūrusių įmonių atliekami dividendų, palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimai į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamaisiais mokesčiais neapmokestinami, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Komisija atkreipia dėmesį, jog Vengrija pripažįsta, kad, jei mokėjimais į užsienį pradedama piktnaudžiauti, tai gali reikšti, kad imamasi agresyvaus mokesčių planavimo. Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (13) paslaugų ir ypač mažmeninės prekybos sektoriuje esančios reguliavimo kliūtys daro poveikį sektoriaus veiklos rezultatams ir varžo veiksmingą išteklių persikirstymą, produktyvumą ir inovacijas. Tebevyrauja tendencija tam tikras paslaugas patikėti specialiai tuo tikslu įsteigtoms valstybės valdomoms įmonėms, o tai kenkia atvirai konkurencijai. Dar viena problema – teisinės sistemos nenusipėjumas, ypač mažmeninės prekybos sektoriuje, kuris per pastaruosius kelerius metus išgyveno dažną teisės aktų kaitą. Siūlomi teisės aktai dažnai pritaikomi prie apyvartos arba prekybos ploto dydžio, todėl jie dažniausiai daro poveikį užsienio mažmeninės prekybos tinklams. Tai didina ūkio subjektų netikrumą ir gali atgrasyti investicijas. Būtina užtikrinti stabilų reglamentavimo aplinką, kuri būtų palanki konkurencijai. Profesijų, ypač pagrindinių, pavyzdžiui, susijusių su apskaitos ir teisės paslaugų sritimis, reguliavimas Vengrijoje tebėra labai griežtas;
- (14) susirūpinimą toliau kelia korupcijos prevencija ir baudžiamasis persekiojimas už ją. Kaip matyti iš keleto rodiklių, panašu, kad per pastaruosius kelerius metus korupcijos rizika Vengrijoje išaugo, o tai gali neigiamai paveikti šalies augimo potencialą. Labai svarbus kovos su korupcija ir pinigų plovimu veiksnys yra prokuratūros veikimas ir, nors panašu, kad kovos su žemesnio lygio korupcija priemonės buvo taikomos gana sėkmingai, nepakankamai dėmesio skiriama tam, kad būtų inicijuojamas aukštesnio lygio korupcijos atvejų tyrimas. Be to, taikyti korupcijos prevencijos priemones trukdo ribotas skaidrumas ir prieigos prie informacijos apribojimai. Viešųjų pirkimų srityje imtasi svarbių veiksmų, tačiau dar yra galimybių toliau didinti konkursų procesų skaidrumą ir konkurenciją. Tai būtų galima pasiekti, *inter alia*, viešai skelbiant duomenis, gautus iš e. viešųjų pirkimų sistemos;
- (15) su pagrindiniais gebėjimais susiję mokymosi rezultatai yra daug prastesni už Sąjungos vidurkį, ypač kalbant apie vaikus iš palankių socioekonominių sąlygų neturinčių šeimų. Mokiniai anksti išskirstomi į skirtingų rūšių mokyklas, dėl to atsiranda didelių mokymosi rezultatų ir profesijos pasirinkimo skirtumų. Palankių sąlygų neturintys vaikai, be kita ko, romų vaikai, dažniausiai lanko profesines vidurines mokyklas, kurioms būdinga tai, kad pagrindinių gebėjimų lygis yra žemesnis, mokyklos nebaigiančių asmenų rodikliai – didesni, o tas mokyklas baigę asmenys vidutiniškai gauna mažesnius atlyginimus. Mokyklos nebaigusių asmenų rodiklis vidutiniškai išaugo iki 12,4 %, jis ypač didelis kalbant apie romų vaikus. Šias problemas itin svarbu spręsti siekiant, kad švietimas būtų kokybiškas ir įtraukus. Norinčių studijuoti aukštosiose mokyklose kandidatų skaičius mažėja, o aukštojo mokslo studijų nebaigusių asmenų daugėja, todėl aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius toliau mažės tuo metu, kai aukštos kvalifikacijos darbo jėgos paklausa auga;
- (16) nepaisant šiuo metu dedamų pastangų gerinti visuomenės sveikatą, sveikatos priežiūros rezultatai tebėra prasti ir dar blogėja dėl nesveiko gyvenimo būdo, o tai daro neigiamą poveikį žmogiškajam kapitalui. Vengrijos sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumą mažina žemas išlaidų sveikatos priežiūrai lygis ir neveiksmingas išteklių paskirstymas. Šios priežastys ir būtinybė mokėti savo lėšomis daro neigiamą poveikį vienodoms galimybėms laiku pasinaudoti įperkamos ir kokybiškos prevencinės ir gydymosios sveikatos priežiūros paslaugomis. Galimybės gauti priežiūros paslaugas riboja ir sveikatos priežiūros srities darbuotojų trūkumas, nors neseniai padidinus

atlyginimus šią problemą pavyko sušvelninti. Įgyvendinamos reformos tikslas – spręsti pernelyg paplitusio naudojimosi ligoninių teikiamomis priežiūros paslaugomis problemą, kurios pagrindinė priežastis yra tai, kad pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai nėra tinkamai parengti veiksmingai atlikti užkardos funkciją. Tolesnis ligoninių išteklių naudojimo racionalizavimas ir pirminės sveikatos priežiūros paslaugoms gerinti skirtos tikslinės investicijos padėtų mažinti galimybių naudotis priežiūros paslaugomis skirtumus, padėtų didinti efektyvumą ir veiksmingai pagerinti sveikatos priežiūros rezultatus;

- (17) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Vengrijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Vengrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Vengrijos politikai, bet ir tai, kokių mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (18) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ visų pirma atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Vengrijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. 2018 m. užtikrinti, kad būtų laikomasi 2018 m. birželio 22 d. Tarybos rekomendacijos dėl didelio nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo. 2019 m. užtikrinti, kad grynųjų pirmųjų valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 3,9 %, o tai atitiktų 0,75 % BVP metinį struktūrinį koregavimą.
2. Tęsti mokesčių sistemos supaprastinimą, visų pirma mažinti konkreitiems sektoriams skirtus mokesčius. Gerinti sprendimų priėmimo proceso kokybę ir skaidrumą palaikant veiksmingą socialinį dialogą ir bendradarbiaujant su kitais suinteresuotaisiais subjektais, taip pat atliekant reguliarius tinkamus poveikio vertinimus. Stiprinti kovos su korupcija sistemą, stiprinti baudžiamąjį persekiojimą ir didinti viešųjų pirkimų skaidrumą ir konkurenciją jų metu, be kita ko, toliau plėtojant e. viešųjų pirkimų sistemą. Didinti konkurenciją, reguliavimo stabilumą ir skaidrumą paslaugų, ypač mažmeninės prekybos, sektoriuje.
3. Gerinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių kokybę ir taip suteikti galimybę išnaudoti darbo jėgos rezervus. Gerinti mokymosi rezultatus ir didinti palankių sąlygų neturinčių grupių asmenų, ypač romų, dalyvavimą kokybiško ir įtraukaus bendrojo švietimo sistemoje. Didinti socialinės paramos ir nedarbo išmokų adekvatumą ir aprėptį.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.